

5. februar 2025

J. nr. 22/10264

Referat fra møde i Grønt Dialogforum den 5. december 2024

MPK = Center for Miljø, Plan og Kultur

NMPU = Natur-, Miljø- og Planudvalget

Deltog: Helle Munk Ravnborg (NMPU), Christian Prip (Danmarks Naturfredningsforening Bornholm), Jens Christensen (Dansk Ornitologisk Forening), Mogens Elleby (Danmarks Jægerforbund), Rasmus Brunke (Bornholms Landbrug & Fødevarer), John Jespersen (Bornholms Miljø- og Energiforening), Henning Berg (Bornholmske Borgerforeningers Samvirke), Klaus Hermansen (Friluftsrådet Bornholm), Kenn Sonne (Foreningen Bornholm), Jesper Preuss Justesen (BOFA), Marie Wibe (BEOF), Torben Jørgensen (BEOF), Palle Knudsen (Bornholms Vandråd), Jonatan Vævest (Hedeselskabet), Klaus Hansen Pedersen (LAG-Bornholm), Erik Thorsen (Danmarks Sportsfiskerforbund), Søren Friese (Naturstyrelsen), Bjarke Borup (Vandpleje Bornholm), Kristian Pihl (Staben (Udvikling)), Ole Holm Pedersen (MPK), Anka Nordvig Sonne (MPK), Andreas Lund Povlsen (MPK), Mette Nordvig Sonne (MPK), Patrick Steinlein (MPK), Linda Matzen (MPK) og Katrine Høst (MPK).

Deltog ikke: Søren Schow (NMPU), Karen Lynn Jacobsen (NMPU), Christa Lodahl (Business Center Bornholm), Simon C. F. Wæhrens (Skovdyrkerne), Jens Berthold (Bornholms Museum) og Gitte Tvilling (Destination Bornholm).

Referent: Katrine Høst (MPK)

1. Godkendelse af dagsorden

Dagsorden godkendt uden bemærkninger.

2. Kort præsentation bordet rundt

Vi sagde velkommen til Bjarke Borup fra Vandpleje Bornholm.

3. Grønt Danmarkskort

Anka Nordvig Sonne fra Plan og Andreas Lund Povlsen og Katrine Høst fra Natur orienterede om Grønt Danmarkskort og hvordan det bruges i Bornholms Regionskommune. Se også vedlagte oplæg.

Grønt Danmarkskort er et sammenhængende naturnetværk udpeget i Bornholms Kommuneplan 2020. Det består af følgende fire udpegninger:

- naturområder med særlige naturbeskyttelsesinteresser,
- økologiske forbindelser,
- potentielle naturområder og
- potentielle økologiske forbindelser.

Grønt Danmarkskort skal fungere som et strategisk planlægnings- og prioriteringsværktøj, der kan anvendes af både kommunen, staten, foreninger og fonde, som grundlag for en prioritering af kommende naturindsatser.

Grønt Danmarkskort kan ses på Bornholms Regionskommunes hjemmeside her: [Grønt Danmarkskort - Bornholms Kommuneplan 2020 - Bornholms Regionskommune](#). Her ses udpegningerne på kort og de tilhørende retningslinjer er beskrevet. Endvidere er baggrunden for Grønt Danmarkskort beskrevet.

Grønt Danmarkskort kan også ses på [plandata.dk](#).

Grønt Danmarkskort ligger endnu ikke som en del af kommunens geografiske kort på hjemmesiden. Det er dog fortsat planen, at det skal blive tilgængeligt her sammen med de andre udpegninger i kommuneplanen.

Processen med at udpege Grønt Danmarkskort blev startet op i 2018, hvor der blev nedsat et lokalt naturråd til at bistå kommunen med opgaven. Grønt Danmarkskort skulle afløse tidligere udpegninger i kommuneplanen af naturbeskyttelsesinteresser.

Kerneområderne i Grønt Danmarkskort er Natura 2000-område samt § 3-beskyttede områder, arealer med fredskov, fredninger med naturindhold samt vildtreservater. Disse udgør udpegningen 'naturområder med særlige naturbeskyttelsesinteresser', som således også er den mest restriktive af de fire udpegninger. Udpegningen 'økologiske forbindelser' er den del af 'naturområder med særlige beskyttelsesinteresser', som er sammenhængende eller beliggende så relativt tæt på hinanden, at de kan udgøre eksisterende spredningsveje for dyr og planter. Potentielle naturområder er naturområder, som er udpeget, fordi det er vurderet at arealerne har et oplagt potentiale for naturgenopretning. Og 'potentielle økologiske forbindelser' er arealer, som potentielt kan være med til at forbinde de eksisterende naturområder og derved forbedre spredningsveje og skabe større sammenhængende naturområder. Denne er den mindst restriktive af de fire udpegninger.

Bornholms Regionskommune anvender udpegninger i Grønt Danmarkskort i planlægning og administration. Administrationen kan eksempelvis få et politisk bestillingsarbejde, det kunne f.eks. være at finde egnede arealer til opstilling af solceller. Her vil man kigge på at prøve at undgå de mange forskellige interesser i kommuneplanen, herunder også Grønt Danmarkskort. Administrationen kan også modtage en konkret henvendelse om planlægning for et konkret areal. Her vil man se på de forskellige interesser, der er på arealet, som der skal foretages en afvejning imellem, og så lave en sag til politikerne om at igangsætte eller ikke igangsætte planlægningen.

Der er for tiden ved at blive planlagt for nye sommerhusområder flere steder på øen på arealer, som ligger helt eller delvist inden for potentielle økologiske forbindelser i Grønt Danmarkskort. Placeringen af disse mulige sommerhusområder er udlagt med et landsplandirektiv. Processen med at ansøge om mulige nye sommerhusområder foregik parallelt med tilblivelsen af Grønt Danmarkskort. Bornholms Regionskommune var bekendt med, at der kunne være en potentiel interessekonflikt mellem Grønt Danmarkskort men valgte ikke undtage de potentielle sommerhusområder fra Grønt Danmarkskort fra starten men lade det være op til senere beslutninger, hvordan interesserne i disse områder skal afvejes. Hvis politikerne beslutter at igangsætte planlægning, selv om et areal er beliggende i Grønt Danmarkskort, søger administrationen at foretage planlægningen på en måde, hvor interesserne i Grønt Danmarkskort også tilgodeses.

Grønt Danmarkskort et også et værktøj til brug til prioritering af kommende naturindsatser. Den Grønne Bølge udgør en stor del af Grønt Danmarkskort og er således også en prioritering af en indsats inden for Grønt Danmarkskort. Det er gået godt med at understøtte friluftslivet og udviklingen af de små lokalsamfund i Den Grønne Bølge, mens der er ikke er opnået så meget for den naturmæssige sammenhæng. Der er nogle huller i den grønne bølge, som gerne kunne udfyldes. Naturgenopretning og etablering af ny natur har vist sig svære at understøtte bl.a. fordi, der mangler incitamenter for lodsejere til at omlægge til natur, og fordi Bornholms Regionskommune mangler midler til opkøb af jord til naturformål. Den Grønne Bølge er imidlertid en mulighed for at sætte emnet på dagsordenen. Måske kan den grønne trepartsaftale være en del af løsningen.

Spørgsmål/bemærkninger:

Jens Christensen/DOF: De nye sommerhusområder er samtlige lagt i potentielle økologiske forbindelser. Det er ærgerligt. Man kan ikke sige andet, end at det er en forringelse.

Svar fra Anka Sonne og Katrine Høst: Vi skal afveje forskellige interesser og lade politikerne træffe beslutning. Potentielle økologiske forbindelser er ikke en forbudszone. Man kan søge at integrere flere mulige interesser på samme areal ved f.eks. at indrette sommerhusområder, så der også er natur og spredningsmuligheder.

Christian Prip/DN: Der bør ikke, som kommunalbestyrelsen lægger op til, udlægges sommerhusområder i områder omfattet af Grønt Danmarkskort og slet ikke, når man samtidig nedlægger ledige sommerhusområder udenfor Grønt Danmarkskort. DN agter derfor at gøre indsigelse mod det aktuelle forslag til kommuneplantillæg og lokalplan for sommerhusområde ved Langebjerg og opfordrer andre til at gøre det samme.

Helle Munk Ravnborg/NMPU: Politikerne har kun en vis magt. Har ikke hørt de grønne organisationer sige noget tydeligt tidligere. Kan måske ønske sig lidt større tydelighed fra grønne organisationer.

Christian Prip/DN: DN gjorde i sin tid indsigelse mod landsplandirektivet med de pågældende sommerhusområder udlagt i kystnære naturskønne områder.

Jens Christensen/DOF: Gjorde også indsigelse den gang.

John Jespersen/Bornholms Miljø- og Energiforening: Har indgivet klage over planlægning for et område ved Ålebæk. Har også lagt vægt på naturen mm.

Jens Christensen/DOF: Er enig med Andreas i, at der i forbindelse med Den Grønne Bølge er nogle vigtige steder at kigge i forhold til at opnå større naturmæssig sammenhæng.

I dispensationssager og fredningssager er der en række forhold, som kommunen skal tjekke, om der er konflikter med. Kan ikke forstå, at Grønt Danmarkskort ikke bliver nævnt i dispensationsafgørelser.

Svar fra Anka Sonne og Katrine Høst: Grønt Danmarkskort et ikke bindende for den enkelte borger. Kommunen skal virke for Grønt Danmarkskort, som især er et planlægningsværktøj, som anvendes i planlægningen. Afgørelser om dispensationer i forhold til særlovgivning træffes på baggrund af den specifikke lovgivning og praksis. I disse sager kan det i nogle tilfælde også give mening at kigge på kommuneplanens udpegninger som f.eks. Grønt Danmarkskort eller landskabelige udpegninger eller andet, men der er ikke krav om, at der redegøres for dette i afgørelserne. Er i tvivl i forhold til fredningssager, hvor det er Fredningsnævnet og ikke kommunen, som træffer afgørelse, om Fredningsnævnet overhovedet skal forholde sig til kommuneplanen.

Helle Munk Ravnborg/NMPU: Konkluderer, at der er et hierarki inden for Grønt Danmarkskort, hvor noget er mere beskyttet end andet. Konsekvenserne af planlægning inden for Grønt Danmarkskort kan beskrives tydeligere. Budskaber skal nogle gange siges mange gange for at blive hørt.

4. Grøn Trepert

Helle Munk Ravnborg/NMPU: Der er nu kommet en politisk aftale. At Bornholm ikke er med på samme måde som resten af landet hindrer ikke, at vi arbejder med det – og vi skal også på Bornholm lave en lokal trepart.

Linda Matzen, leder af Plan, Byg og Miljø i Bornholms Regionskommune, orienterede:

Vi er i administrationen ikke meget klogere end hvad, der er meldt ud til offentligheden. Linda Matzen, Helle Munk Ravnborg og borgmester Jakob Trøst deltager den 16. december i en opstartskonference om den grønne trepartsaftale. Det er blevet meldt ud, at der her vil blive præsenteret en startpakke til kommunerne.

KL (Kommunernes Landsforening) har lavet en enhed for Grøn Trepert. De vil gerne komme ud og holde oplæg eller give kommunerne bistand til at komme i gang med arbejdet.

Det, der tidligere hed VOS'er (VandOplandsStyregrupper) omdannes til lokale treparter. Bornholm får sin egen grønne trepart.

Bornholm er med i et samarbejde med VOS'er på Sjælland. I dette samarbejde ligger både et politisk niveau, et lederniveau og et teknikerniveau. Man er allerede i gang med møder osv. Der er god mulighed for sparring og dialog også på det politiske niveau.

Der er ved at blive udviklet et system til at beregne effekten af indsatser – MARS. Første version kommer u slutningen af januar.

Der er afsat nogle midler til kommunerne, men vi kender endnu ikke beløbet til Bornholm. Fra administrationen vil komme en politisk indstilling om midler til en projektleder og en sagsbehandlerressource.

I den lokale grønne trepart kommer formodentlig til at sidde 1-2 repræsentanter for grønne organisationer, 1-2 repræsentanter for landbruget, 1-2 repræsentanter for Naturstyrelsen samt kommunalbestyrelsesmedlemmer.

Helle Munk Ravnborg/NMPU: Grønt Dialogforum kan være en god baggrundsgruppe til at få kigget på versioner af den omlægningsplan, som skal udarbejdes. Ser for sig, at grøn trepart i 2025 vil være på dagsordenen til hvert møde i Grønt Dialogforum.

Christian Prip/DN: DN Bornholm er glad for, at Grønt Dialogforum tog hul på dette emne allerede på sidste møde og ser frem til at deltage i dette arbejde. Håber, at kvælstofdimensionen kan indtænkes sammen med biodiversitetsdimensionen ved lavbundsarealer.

Søren Friese/NST: Vil gerne tilbyde sig som ressourceperson. Har også rollen som IT-chef i NST og er involveret i arbejdet med udviklingen af værktøjet MARS.

Der skal rejses 250.000 ha ny skov. NST skal heraf rejse 20.000 ha.

Bornholm kommer ikke med i klima-lavbundordning, når der ikke er indsatskrav til Østersøen.

Indsatser kræver medfinansiering. Naturstyrelsen har en pulje til strategisk jordopkøb.

Palle Knudsen/Bornholms Vandråd: De private vandværker er interesseret i skovrejsning i de boringsnære beskyttelsesområder (BNBO'er).

Torben Jørgensen/BEOF: Ved Smålyngsværket er et følsomt område, som gerne kan tages ud af landbrugsdrift og udlægges til natur/skov med henblik på natur- og grundvandsbeskyttelse.

Rasmus Brunke/BLF: Vi skal prioritere forskellige interesser og få mest muligt ud af de arealer, vi udtager.

Helle Munk Ravnborg/NMPU: Landbruget skal også sidde med. Kan melde ind med, hvor den gode landbrugsjord er, og hvor de mere marginale jorder er.

Jens Christensen/DOF: Udpegningen af Grønt Danmarkskort – der ligger et ret stort arbejde bag. Det skal også frem i forbindelse med omlægningsplaner.

Helle Munk Ravnborg/NMPU: Der bliver ytret ønsker om forskellige kort og GIS-lag – det er vigtigt at få alle relevante lag og oplysninger med i arbejdet.

Søren Friese/NST: MARS er målrettet til at hjælpe kommunerne med omlægningsindsatsen. Indeholder også bl.a. retentionskort.

Helle Munk Ravnborg/NMPU: Er der kort over, hvor meget gylle, der bliver kørt ud?

Rasmus Brunke/BLF: handelsgødning anvendes som supplement til husdyrgødning. Mængden, som må tildeles, afhænger af kvælstofformen for den enkelte afgrøde. Det er sådan set underordnet, om det er gylle eller handelsgødning, da mængden opgøres i forhold til N-indhold (kvælstofindhold). Man kan nok ikke finde statistik over, hvad der er blevet tildelt reelt.

Klaus Hansen Pedersen/LAG-Bornholm: Der findes statistikker over anvendte afgrødetyper.

5. Bornholm som muligt biosfæreområde

Klaus Hansen Pedersen/LAG-Bornholm orienterede.

Der er sket det siden sidst, at LAG Bornholm har taget en beslutning om at lave et forprojekt. LAG'en kan søsætte egne projekter og har midler til det. Man har indhentet tilbud på at få udarbejdet et forprojekt. Prisen på tilbuddet var inden for skiven, men det lever ikke helt op til kravene. Har derfor besluttet at udsætte beslutningen og indhente supplerende tilbud.

Det vil sige, at man har midler, men det skal afklares, hvem der skal løse opgaven, og hvordan den skal løses. LAG'en vil gerne på et tidspunkt nedsætte en styregruppe. Grønt Dialogforum vil blive inddraget. Men man er ikke klar til at trykke på knappen endnu.

Spørgsmål fra Rasmus Brunke/BLF om timing i forhold til trepartsarbejdet?

Klaus Hansen Pedersen/LAG-Bornholm: LAG's bestyrelse vurderede, at timingen i forhold til at igangsætte biosfære og treparten på samme tid var uheldig, hvilket også var en del af begrundelsen for at udsætte beslutningen.

6. Orientering om status på kommunens 10-års vedligehold af § 3-registreringer samt beskyttelsen af § 3-områder

Patrick Steinlein og Katrine Høst fra Natur orienterede om kommunens arbejde med at vedligeholde § 3-registreringerne på Bornholm. Se også vedlagte oplæg.

Oplægget tog udgangspunkt i en orientering, som blev givet til Natur-, Miljø- og Planudvalget den 6. november 2024 (referatet af møde kan ses her [Natur-, Miljø- og Planudvalget - Mødelokale 5, Snorrebakken 66, Rønne](#) pkt. 10). Nedenstående referat er for en stor del kopi af sagsfremstillingen.

Naturbeskyttelsesloven indeholder en generel beskyttelsesordning for naturtyper – den såkaldte § 3-beskyttelse. Beskyttelsen efter § 3 gælder for søer og udpegede vandløb samt heder, moser, strandenge, ferske enge og overdrev. Søer skal have et areal på mindst 100 m² og øvrige områder mindst 2500 m² for at være beskyttede.

Naturbeskyttelsesloven værner naturtyperne mod ændringer i deres naturtilstand. Tilstanden af beskyttet natur må som udgangspunkt ikke ændres. Ønsker ejeren at foretage ændringer i et beskyttet naturareal, skal der søges om dispensation hos kommunen.

På beskyttede arealer, som ejes af kommunen eller staten, har kommunen/staten pligt til at pleje arealerne, så de ikke varigt skifter karakter. I modsætning hertil har private ejere af § 3-områder ikke pligt til aktivt at bevare tilstanden af den beskyttede naturtype gennem pleje m.v. Private har således ingen handlepligt, men kun en pligt til ikke at foretage noget, der ændrer naturtilstanden.

De beskyttede naturarealer er vejledende registreret på kort og kan findes på Danmarks Miljøportal i systemet [Danmarks Arealinformation](#) og på [BRK's hjemmeside](#). Et areal kan godt være beskyttet, selv om det ikke er registreret som beskyttet. Det sker, når et areal vokser sig ind i beskyttelse. Et areal kan også vokse ud af beskyttelsen, selv om det er vejledende registreret som beskyttet. Det er en konkret vurdering på baggrund af arealets tilstand og driftshistorie, som afgør, om et areal er beskyttet.

De beskyttede områder er vejledende registreret første gang af amterne fra 1992, da naturbeskyttelsesloven blev vedtaget. Siden 2007 har det været kommunernes opgave at vedligeholde den vejledende registrering. Efter en aftale mellem Miljøministeriet og Kommunernes Landsforening, skal alle områder gennemgås indenfor en 10-årig cyklus. Naturstyrelsen vedligeholder selv § 3-registreringen på de statslige arealer, som de forvalter.

Aftalen om 10-årigt vedligehold af § 3-registreringen

Aftalen indebærer, at kommunerne inden for 10-årige perioder:

- I) holder geografien af § 3-registreringerne ved lige
- II) undersøger eventuelle uoverensstemmelser nærmere
- III) eftersøger og registrerer eventuel ny natur
- IV) årligt formidler oplysninger om den løbende vedligeholdelse af § 3-registreringerne til Miljøministeriet.

Vedligeholdelsen af registreringerne indebærer, at kommunerne inden for 10-årige perioder gennemgår det samlede registrerede § 3-areal i Danmarks Miljøportal og sammenholder dette med opdaterede luftfoto for hele kommunen. Eventuelle uoverensstemmelser mellem registreringen og luftfoto undersøges nærmere, enten ved nærmere gennemgang af luftfoto og andre relevante oplysninger og/eller ved besigtigelse. Viser den nærmere gennemgang af uoverensstemmelsen, at der er tale om f.eks. naturlig tilgroning eller fejlregistrering, tilrettes eller fjernes registreringen i Danmarks Miljøportal. Viser gennemgangen, at der er tale om en overtrædelse af § 3-beskyttelsen, skal sagen håndteres i henhold til lovgivningen. Nye eller ikke tidligere registrerede § 3-områder indberettes i Danmarks Miljøportal.

Den første 10-års periode løber fra 1.1.2015 til 31.12.2024. I 2019 satte Miljøstyrelsen og Kommunernes Landsforening fokus på 10-års gennemgangen, og Danmarks Miljøportal udarbejdede hjælpeværktøjer til kommunernes registrering, som gjorde det nemmere at holde styr på gennemgangen og indberetningen til Danmarks Miljøportal.

Bornholms Regionskommune har gennem hele perioden løbende ført tilsyn med § 3-områder. I årene før 2019 blev der hvert år foretaget et antal besigtigelser dels af BRK selv og dels af en konsulent. Fra og med 2019 har BRK arbejdet mere målrettet med 10-års gennemgangen bl.a. ved brug af Danmarks Miljøportals hjælpeværktøjer, og kommunen har selv foretaget besigtigelserne.

Besigtigelser udføres primært i sæsonen fra maj til september, hvor de fleste plantearter kan genkendes i felten. Dette sætter en vis begrænsning for omfanget af besigtigelser pr. år. Data fra tidligere besigtigelser kan udgøre værdifulde oplysninger, som har betydning ved vurderingen af arealernes naturkvalitet og udbredelse, men mange arealer har ikke tidligere været besigtiget af kommunen.

Status i Bornholms Regionskommune

Bornholms Regionskommune har i september 2024 opgjort status for kommunens vedligehold af § 3-registreringen. Der er på dette tidspunkt i alt 4540 antal registreringer på Bornholm med et samlet areal på 2421 ha. Heraf administrerer Naturstyrelsen 360 registreringer med et samlet areal på 645 ha svarende til lige under 27 % af det samlede § 3-beskyttede areal på Bornholm.

Bornholms Regionskommune vedligeholder § 3-registreringen på alle øvrige arealer, hvilket er 4180 registreringer med et samlet areal på 1776 ha. Heri indgår 275 registreringer på BRK's egne arealer med et samlet areal på 205 ha.

Bornholms Regionskommune har pr. september 2024 gennemgået samtlige 4180 § 3-registreringer på luffotos og foretaget besigtigelser af en del af registreringerne. I tabellen nedenfor ses det, at pr. september 2024 har ca. 88 % af registreringerne en status som 'ok - gennemgået', mens ca. 12 % har en status som 'uoverensstemmelse'. De samlede tal er omtrent de samme, når man regner registreringerne i antal som i areal.

Antal registreringer	Sø	Eng	Hede	Mose	Overdrev	Strand-eng	Totalt antal	Totalt antal i %
Ok - gennemgået	2656	185	94	105	257	387	3684	88,1
Uoverensstemmelse	295	77	16	17	62	29	496	11,9
Total	2958	262	119	124	321	416	4180	100
Arealer i ha	Sø	Eng	Hede	Mose	Overdrev	Strand-eng	Totalt areal	Totalt areal i %
Ok - gennemgået	281,7	215,2	383,2	79,3	477,6	135,5	1572,4	88,5
Uoverensstemmelse	13,2	75,0	20,2	5,7	84,5	5,1	203,6	11,5
Total	295,1	290,2	410,1	86,0	563,3	140,5	1785,1	100

Tallene viser en foreløbig status, idet BRK fortløbende arbejder videre med gennemgang af de registrerede uoverensstemmelser - dels på baggrund af data fra årets feltsæson og dels med yderligere luffotogennemgang og besigtigelser, hvor det er relevant. Det forventes derfor, at der ved afslutningen af den 10-årige periode den 31. december 2024 vil være opnået en højere procentandel af registreringer, som opnår status som 'ok - gennemgået'.

Det vurderes dog ikke muligt at opnå, at 100 % af registreringerne opnår en status som ok ved periodens afslutning. Dette skyldes primært, at uoverensstemmelser, som skyldes lovovertrædelser, kræver grundigere sagsbehandling og ofte medfører et længerevarende sagsforløb. Ved periodens afslutning forventer BRK at have opnået overblik over de resterende uoverensstemmelser.

Den 1. januar 2025 starter en ny 10-årig periode for vedligehold af § 3-registreringen. BRK planlægger at organisere arbejdet med vedligehold på en sådan måde, at omkring en tiendedel af kommunens areal

gennemgås systematisk hvert år. Hertil kommer andre besigtigelser i forbindelse med konkrete sager og projekter.

Sideløbende hermed vil BRK arbejde på sagsbehandlingen af de uoverensstemmelser, som kommunen ikke har nået at behandle i den indeværende 10-års periode.

Det er kommunens forventning, at der med den systematiske fremgangsmåde løbende vil blive skabt et grundigere overblik over § 3-arealernes udbredelse og kvalitet.

Spørgsmål/bemærkninger:

Christian Prip/DN stillede med udgangspunkt i en konkret sag om campingaktivitet på et § 3-beskyttet areal spørgsmål til, hvor meget og hvilken type benyttelse et areal kan bære.

Katrine Høst orienterede om, at det i hvert tilfælde er en konkret vurdering af, om benyttelsen af arealet medfører en tilstandsændring af arealet. I vurderingen indgår bl.a. arealets naturværdi og omfanget og varigheden af telte og camping. Af 'Vejledning om naturbeskyttelseslovens § 3-beskyttede naturtyper' fremgår der ikke noget om teltning eller teltpladser eller camping generelt. Der står lidt om campingvogne, som man til en vis grad kan sidestille telte med: *'Opstilling af campingvogne kan, hvis der er tale om en mere varig opstilling, være omfattet af forbuddet i naturbeskyttelseslovens § 3, idet en sådan aktivitet vil kunne være ensbetydende med en ændring af et beskyttet areals tilstand. Det beror på en konkret vurdering, om der kræves dispensation fra § 3 til opstilling af en campingvogn i en beskyttet naturtype'*.

Bornholms Regionskommune har ikke kunnet finde klagenævnsafgørelser, som omhandler camping på § 3-beskyttede arealer.

Det er Bornholms Regionskommunes vurdering, at såfremt de enkelte telte kun står opstillet en kort periode, og den samlede brug af arealet ikke medfører et betydeligt slid, som forærmer vegetationen på arealet, kræver teltslagning ikke i udgangspunktet dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3. Det beror dog altid på en konkret vurdering.

Hvis området brug intensiveres, så det medfører en negativ påvirkning af naturtilstanden, vil det kunne kræve en dispensation. Kommunen vil i en dispensation kunne stille vilkår om brugsintensiteten på arealet. Opstilling af faste konstruktioner som f.eks. shelters, multitoilet eller andet vil også kræve en dispensation. Det skal bemærkes, at dispensationspraksis er restriktiv.

Herudover er der også bestemmelser i campingreglementet og planlovens landzonebestemmelser, som regulerer campingaktiviteter.

Jonatan Vævest/Hedeselskabet havde inden mødet sendt to eksempler på § 3-registreringer, som er helt eller delvist skov og derfor muligvis ikke korrekt registreret som § 3-beskyttet natur. Jonatan forklarede, at det kan være et problem i forbindelse med ansøgninger om tilskud, hvis et areal er registreret som § 3-beskyttet, som ikke burde være det.

Katrine Høst og Patrick Steinlein svarede, at de to registreringer er gode eksempler på typer af uoverensstemmelser, som vi kan støde på i forbindelse med gennemgangen. Tidligere lysåbne arealer kan uden pleje gro til og blive til skov og kan på denne måde vokse ud af beskyttelsen. Arealer kan også være fejlregistrerede, således at arealet ikke på noget tidspunkt siden 1992 har haft karakter af en beskyttet naturtype. Sådanne arealer vil vi, når vi bliver opmærksom på dem, afregistrere eller tilrette, så de skovdækkede arealer ikke længere er beskyttede. På f.eks. overdrev kan det være en naturlig del af vegetationen, at der er en vis forekomst af træer eller buske. Sker der en gradvis tilgroning, vil vi skulle

foretage en konkret vurdering af, hvornår arealet er så tilgroet, at det ikke længere har karakter af beskyttet overdrev. Her er det vigtigt at huske, at registreringen er vejledende.

Vi opfordrede derfor til, at man henvender sig til os, hvis man har et areal, som man vurderer kan være fejlregistreret eller vokset ud af beskyttelsen. Så vil vi vurdere det. Ligeledes er man også velkommen til at henvende sig, hvis man ser arealer, hvor der er andre uoverensstemmelser som f.eks. overtrædelser. Henvendelser kan rettes til os på mail naturbeskyttelse@brk.dk

Klaus Hansen Pedersen/LAG-Bornholm: Foreslog, at man kunne bruge appen borgertip til at melde ind vedrørende eventuelle uoverensstemmelser på § 3-registrerede arealer. Tilbage meldingen fra Linda Matzen var, at vi holder fast i, at denne type henvendelser sendes til os pr. mail som beskrevet ovenfor.

Jens Christensen/DOF: Orienterede om, at man kan hente appen § 3-natur, som gør den vejledende § 3-registrering og lettilgængelig, mens man er i felten. (Man kan læse om appen her: [Appen for Beskyttet Natur - Miljøstyrelsen](#)).

7. Orientering om kommunens arbejde med miljøvurderinger

Mette Nordvig Sonne fra Miljø orienterede om Bornholms Regionskommunes arbejde med miljøvurderinger. Se også vedlagte oplæg.

Grundlaget for miljøvurderinger er miljøvurderingsloven. Lovens formål er todelt. Den skal dels sikre et højt beskyttelsesniveau og integration af miljøhensyn og dels sikre transparens i processen omkring vurdering af indvirkning på miljøet, således at beslutningen om at tillade/ikke tillade det ansøgte sker på et oplyst grundlag

Miljøvurderingsloven er en proceslov, som ikke i sig selv fastlægger grænser for, hvad myndighederne kan beslutte af politiske, økonomiske eller andre grunde, idet loven alene stiller krav til grundlaget for beslutningerne og til procedurerne herfor.

Der anvendes i miljøvurderingsloven et bredt miljøbegreb. Det er derfor en bred vifte af miljøfaktorer og herunder miljøemner, som indgår i miljøvurderinger.

Et centralt begreb i miljøvurdering er væsentlighed. Miljøvurderingsmyndigheden skal vurdere, om en plan eller projekt kan have en *væsentlig* miljøpåvirkning på miljøet. For nogle miljøfaktorer kan man trække på grænseværdier fra anden sektorlovgivning eller vejledende grænseværdier fra nationale myndigheder. For andre miljøfaktorer kræver det en konkret faglig vurdering ud fra det område en plan eller et projekt skal laves i og de tilstedeværende forhold.

Der er grundlæggende to sagstyper –

Planer og programmer

- a) Rammer for fremtidige anlægstilladelser eller krav om en vurdering af virkningen på et internationalt naturbeskyttelsesområde
- b) Udarbejdes eller vedtages af en myndighed og udarbejdes i henhold til love, administrative retsfor skrifter eller administrative beslutninger

Konkrete projekter

- Gennemførelse af anlægsarbejder eller andre installationer eller arbejder, herunder nedrivning.
- Andre indgreb i det naturlige miljø eller i landskaber, herunder dem, der tager sigte på udnyttelse af ressourcer i undergrunden.

Der er grundlæggende to forskellige typer sager/processer:

- Screening for miljøvurderingspligt
- Miljøvurdering

Screening for miljøvurderingspligt

Procestrin

- Høring af berørte myndigheder
- Eventuelle projektilpasninger
- *Afgørelse
- Offentliggørelse

Afgørelsesmuligheder

- Ikke miljøvurderingspligt → Sagsbehandling afsluttet
- Miljøvurderingspligt

*Vurdering efter væsentlighedsbegrebet

Miljøvurdering

Obligatorisk eller på baggrund af screening, der viser miljøvurderingspligt

Procestrin:

- *Afgøringsning
- Høring af berørte myndigheder (planer) og offentligheden (projekter)
- *Miljørapport (plan) / Miljøkonsekvensrapport (projekt)
- Politisk behandling (kun plan)
- Høring af berørte myndigheder og offentligheden
- Borgermøde (ikke lovpligtigt)
- *Sammenfattende redegørelse (plan) / § 25 tilladelse (projekt)
- Politisk behandling
- Offentliggørelse
- * Vurdering efter væsentlighedsbegrebet

EU Domstolen, Planklagenævnet og Miljø- og Fødevarerklagenævnet bidrager med domme og afgørelser til praksis for området. Generelt er der de senere år sket en rivende udvikling på miljøvurderingsområdet, og der stilles bl.a. øgede krav til

- Planer og projekter omfattet af miljøvurderingsloven (flere vurderes omfattet)
- Miljøvurderingslovens undtagelsesbestemmelser (undtagelsesmuligheder indskrænkes)
- Beskyttelse af Natura 2000 områder
- Beskyttelse af bilag IV arter (markfirben, flagermus, stor vandsalamander m.fl.)
- Beskyttelse af målsatte vandområder
- Klima? (tyder på at blive den næste faktor, som får skærpet fokus)

Eksempler på sager, hvor miljøvurderingsprocessen har medført integration af miljøhensyn:

- Skovrejsninger
 - Afstand til naboer reducerer skyggegener (menneskers sundhed/befolkning)
 - Hensyn til lysåben natur i placering af skovrejsninger (biologisk mangfoldighed, flora og fauna)
- Udvikling af by- og sommerhusområder
 - Grønne strukturer til sikring af naturhensyn, spredningskorridorer (biologisk mangfoldighed, flora og fauna)
- Energianlæg
 - Afskærmende beplantning (landskab)
 - Beskyttelse af bilag IV-arter (biologisk mangfoldighed, flora og fauna)
 - Støjensyn (menneskers sundhed, virksomheders grundlag)

Spørgsmål / bemærkninger

Linda Matzen bemærkede, at der er en kompleks og omfattende sagsbehandling og gjorde samtidig opmærksom på, at kommunen har mange sager i kø. Der er et betydeligt pres på medarbejderne og kommunen kan ikke følge med. Det medfører en behård prioritering af, hvilke sager vi arbejder på.

8. Fri dialog og eventuelt

Punktet om fri dialog og eventuelt blev reduceret til, at Helle Munk Ravnborg spurgte om mulige nye lokaliteter for Grønt Dialogforums møder. Salen foretrak Rønne, men kunne godt acceptere, at det ikke var et mødelokale helt centralt i Rønne, herunder Snorrebakken og Biblioteket.

Venlig hilsen

Katrine Bruntse Høst
Landskabsforvalter